

טייס נוסף במטוס

היו היו פעם שני חברים. שניהם נחמדים, שניהם טייסים פרטיים ושניהם חברי אגודת התעופה. יום אחד הזמין אחד החברים מטוס קל לטיסת נווט והזמין את חברו הטייס להצטרף אליו.

חבר א' שכר את המטוס וקיבל אותו מהחברה, רשם ביומן ההרשאה את פרטי הטיסה, הגיש את תכנית הטיסה בדק את המטוס ישב בצד שמאל ועשה את כל מה שטייס עושה. בקיצור - טייס א' היה הטייס המפקד של המטוס.

החבר הטוב (להלן - טייס ב') ישב ליד טייס א' ונהנה מהחיים. מפעם לפעם העביר ערוץ רדיו, הגיש לחברו דפית או מפה וסייע לו פה ושם בעניינים שונים לפי בקשתו.

החברים טייס א' וטייס ב' יצאו לדרך. המטוס הניע, הסיע והמריאה, והחברים הטובים שוחחו להם, כאשר זה היה אפשרי. מזג האוויר היה בסדר אבל לא משהו נפלא שלא רואים: קצת אובך, אבל ראות מספקת סה"כ. דא עקה שהטיסה היתה בנתיב לא שגרתי המתקרב לאחד מאזורי הגבול.

טייס א' רצה לבדוק את מיקומו במרחב באופן יותר יסודי ולצורך כך ביקש מטייס ב' שיחזיק קצת בהגאים על מנת שיוכל להתעמק במפה ולנווט. בהמשך, נטען כי המטוס עבר במשהו את קו הגבול שזה בפרוש לא כל כך יפה ומהווה חריגה בלתי מורשית מהנתיב.

הענין הגיע לראש רשות התעופה האזרחית וזה מיהר והודיע לשני החברים כי רישיון הטייס שלהם מותלה!

האם בדין החליט ראש הרשות? האם אכן טייס ב' נשא באחריות לחריגה מהנתיב? אני מבין שאתם במתח ולכן אמשך במאמר.

ראשית יש לבדוק האם טייס ב' היה איש צוות נדרש בטיסה האמורה!

המטוס המדובר היה מטוס קל חד מנועי עם 4 מושבים. על פי ספר המטוס הצוות הדרוש להפעלתו הוא טייס אחד. כלומר אין דרישה שאת המטוס יטיס צוות של שני טייסים.

טייס ב' לא היה איפוא טייס משנה רשמי בטיסה.

הטייס המפקד של המטוס היה טייס א'. על פי תקנות הטייס האחריות על הפעלת המטוס מונחת על הטייס המפקד.

תקנה 4 לתקנות הטייס (הפעלת כלי טיס וכללי טיסה) התשמ"ב - 1981 קובעת כי:

"הטייס המופקד של כלי הטיס אחראי ישירות והוא הסמכות הסופית ביחס להפעלת כלי הטיס".

אם הטייס המפקד הוא **הסמכות הסופית** להפעלת המטוס חלה עליו **האחריות הסופית** לכלי. אם מלוא האחריות למטוס חלה על הטייס המפקד לא נשארת "יתרת" אחריות כלשהי לאדם אחר במטוס, אפילו ברשותו רישיון טיס פרטי.

ומה אם הטייס הנוסף מטיס בפועל את המטוס? האם העברת ההגאים לזמן מה לידי טייס ב' העבירה לו גם את האחריות למטוס?

ובכן היותו של אדם טייס מפקד של מטוס איננה תלויה בהכרח בכך שהוא מחזיק בהגאי המטוס.

הטייס המפקד ישאר כזה לאורך כל הטיסה גם אם ביקש מטייס מוסמך אחר להחזיק בהגאים לחלק מהטיסה.

מעיון בתקנה 5 בתקנות ההפעלה, החלה על מטוסים בהם נדרש צוות של יותר מטייס אחד, ניתן ללמוד על הנסיבות בהן ניתן לבצע חילוף של הטייס המפקד בשעת טיסה. מדובר רק במקרה חרום הקשור באי יכולתו הפתאומית של הטייס המפקד להמשיך במילוי תפקידו. וזאת לשון תקנה 5(ג):

(ג) חילוף של טייס מפקד בשעת טיסה שלא במסגרת התנאים של תקנת

משנה (ב), ייראה תמיד כמקרה חרום הקשור באי יכולתו הפתאומית של הטייס המפקד להמשיך במילוי תפקידו באותה טיסה. חילוף כאמור יחייב דיווח מיידי ליחידת פיקוח תעבורה אוירית (יחידת פת"א) או לכל תחנה אחרת עמה מקיים או עמה יכול לקיים כלי הטיס קשר רדיו; הפיקוד על כלי הטיס עובר במקרה חרום כזה למנוסה שבין האנשים המנויים להלן ולפי סדר הקדימות כלהלן:

(1) לטייס המשנה באותה טיסה;

(2) לטייס כשיר בעל רישיון והסמכה לשמש טייס מפקד על אותו טיפוס של כלי טיס, המצוי בצוות הטיסה או בין הנוסעים, בהסמכת טייס המשנה;

(3) לכל אדם אחר בעל נסיון כטייס המצוי בצוות הטיסה או בין הנוסעים, רק אם גם טייס המשנה אינו יכול להמשיך למלא תפקיד טייס באותה טיסה;

(4) כאמור בפסקה (2) ובפסקה (3), כסדרן, אם לא היה טייס משנה באותה טיסה מתחילתה.

(5) מנוסחלת זה הנוסעים המסמכה מוסמכת מנוסחלת מנוסחלת (5)